

Iz velikih dni boja za naše življenje

Pred 40 leti je padel narodni heroj Vladimir Dolničar-Rudi

Vlado Dolničar izhaja iz preproste in številne družine. Njihov dom, vedno poln vedrine in otroškega vršča, saj je bilo v družini kar 15 otrok, se je naslanjal na obronke gozdov v Šuici pri Dobrovi.

Oče je bil krojač. Preprost in deloven človek, ves predan pravičnosti in človeku, katerega so vsakdanje tegobe predvojne države dobesedno dušile. Kljub številni družini mu je uspelo vse otroke spraviti do poštenega in dobrega kosa kruha.

Veščine pekarske stroke je spoznal v pekarni Bele v Rožni dolini, kasneje se je zaposlil v pekarni Bruna Legiša na Viča. Imel je srečo. Mojster Bruno ga je naučil spoštovati in obvladati poklic, obenem pa je bil zaveden in je razumel preproste človeka. Rudi je tako že od začetka okupacije delal v osvobodilnem gibanju, ne da bi mu mojster na kakršen koli način skušal to preprečiti.

Predvojna napredna družčina

Že pred vojno si je izbral napredno družčino. Njegovi somišljeniki so bili Maks Nahlik, Boris

Zorka Reganzin

Kraigher, Milan Česnik, Marjan Novak, Jože Kopitar.

S prebiranjem prepovedane literature je kmalu spoznal, kaj pomeni fašizem in zatiranje preproste kmečkega človeka.

Že v aprilu in maju 1941 je organiziral nekatere mladince Viča, za katere je bil prepričan, da bodo svojo nalogo dobro in vestno opravili. Organiziral je prve pisne in trosilne akcije.

Vladimir Dolničar-Rudi

Pot v partizane

Zaradi njegove velike aktivnosti je na terenu zanj kaj kmalu postalo prenevarno. Odločil se je in v začetku leta 1942 odšel v ravnokar ustanovljeno dolomitsko enoto. Kmalu po prihodu v partizane je bil izvoljen za komisarja, takoj zatem pa za komandanta 1. bataljona Dolomitskega odreda.

Za njim je odšla tudi njegova zaročenka, Zorka Reganzin, natakarka v gostilni Novak na Viču. Že decembra 1941 je bila sprejeta v KPS, delovala pa je tudi v rajonskem komiteju. V gostilni so se pogosto zadrževali Italijani in domači izdajalci. Uspela je prestreči marsikatero dragoceno vest in jo takoj predala vezi za rajonski komitej.

Stanje je tudi za njo postalo kmalu prenevarno. Skupaj z Rudijem sta odšla v partizane.

V letu 1942 so Ljubljano obdali z bodočo žico in poskušali popolnoma ohromiti politično delo. Vodstvo KPS in IO OF se je moralo preseliti na Dolenjsko. Kaj kmalu je pričela divjati velika italijanska oziroma roška ofenziva. Vodstvo se je moralo zopet umikati, in je v novembru 1942 našlo dokončno zatočišče na osvobojenem dolomitskem ozemlju. Partizani so po uspeli mobilizaciji v prvih pomladanskih mesecih leta 1942 varno obdržali vse dohode v Dolomite.

1. marca 1943 je bila prav v osrčju Dolomitov podpisana zgodovinska Dolomitska izjava.

Poroka po partizansko

Rudi in Ruška, takšno je bilo Zorkino partizansko ime, sta se v januarju 1943 poročila. Resda,

obadva sta bila partizana. Življenje pa mora kljub vsem tegobam teči naprej. Bitka za svobodo je že predolgo trajala, da bi ljudje popolnoma otopeli. Ravno tako so se rojevali, umirali, se ljubili, veselili in poročali.

Rudi in Zorka sta bila mlada in vesela človeka. Njuni cilji so bili jasni. Izboriti svobodo za vsako ceno! Odločila sta se za poroko. Takšno, preprosto, veselo, po partizansko. Po poročnem obredu, ki so ga opravili kar v gozdu, so odšli na Rudijev dom. Mama je pripravila skromno večerjo. Postregla je pač s tistim, kar je imela. Spekla je nekaj peciva in potice, skuhalo kos mesa, tudi bokal vina se je našel, da so si lahko nazdravili. Godca so imeli, naj mladoporočena vesta, kdaj se ženita.

Mama je imela polne roke dela. Zdaj je stregla v hiši, zdaj oprezala na vratih, nikomur nisi mogel zaupati. Mladi pa so se poveselili, tako ali tako so pod večer krenili nazaj v hosto skupaj s svati.

Kratka sreča

Njuna sreča je bila kratka. 18. aprila je Rudi s svojim bataljonom bil teže borbe v Belški grapi. Že prvi dan borbe ob približno 10. uri dopoldan je bil ranjen v hrbtenico. Vedel je, da je to njegov konec. Odpel si je ročno uro in jo skupaj s poročnim prstanom zapustil mladi ženi, z željo, da bi ona dočkala svobodo. Zbral je še toliko moči, da je uničil vse dokumente, ki jih je imel pri sebi in si sam vzel življenje.

Zorkina pot

Za mlado nevesto Zorko je bil to strašen udarec. Le stežka se je sprijaznila z dejstvom, da je ostala sama, da Rudi ne bo nikdar dočakal svobode.

Zaradi svoje sposobnosti in agilnosti je bila kmalu premeščena nazaj na teren. Postala je kurirka glavnega štaba Slovenije. Kmalu pa so jo zasačili in januarja 1944 je bila tudi ona ustreljena. O njeni smrti ne vemo dosti, pravzaprav nič. Svoji ne vedo kdaj je bila ustreljena, niti kje je pokopana. Ostal je le boleč spomin.

V množici ohranjenega arhiva smo našli le skromno poročilo italijanske policije. Glasi se:

december 1943
Zorka Reganzin, kurirka poverjeništv CK KPS (leto in pol) decembra 1943 jo je na cesti aretiral belogardistični agent. Pri sebi je imela precej pošte, a jo je precej uničila. Zaprla jo v Srednji tehnični šoli, jo strahovito mučili, a ker ni hotela ničesar izdati, so jo ubili.

Kakšna je resnica še danes ne vemo, morda bomo vendarle kdaj zvedeli. K življenju ne bomo obudili nikogar.

Mlado življenje

Rudi je padel le nekaj dni za tem, ko je praznoval svoj 23. rojstni dan, Zorka je bila njegovih let. Darovala sta največ, kar sta imela – svoji mladi življenji.

Za narodna heroja sta bila proglašena 27. novembra 1953.

Po arhivskem gradivu in izjavi Alojza Dolničarja je pripravila Mojca Černe.

RAZSTAVLJAJO NAJ KRAJANI

Rudi Simčič se je predstavil v Iskra – servisu

V krajevni skupnosti Rožna dolina so se odločili, da bodo pogosto predstavljali javnosti domačega in širšega okolja kulturne ustvarjalce in poudarjali, ki bivajo na njihovih tleh.

Tako so nedavno pripravili v sprejemnem centru Iskre na Cesti IX/6 a razstavo petnajstih olj slikarja-grafika, likovnega umetnika Rudija Simčiča – Glinskega iz Rožne doline cesta VIII/26.

Književnik Rudi Miškot je ob tej razstavi zapisal: »Slikarjev mundus (svet) posega od tihožitij tudi v bivanje malih, očem skritih, komaj zapaženih bitij – žuželk, skarabejev v povečani anatomiji njih značilnosti. V krajine letnih časov, sončnih vzhodov in zahodov, mesecev od pomladi, poletja do jeseni in zime. Nočne motive, ro-

Na sliki: Vrbe, olje 75 x 65 cm, nastale 1973. leta

mantično in baladno prikazane pejsaže Ljubljanskega barja. Sprelet ptic nad pokrajino, zasnežena obrežja in zamrznjene v led okovane ribnike, obdane z orumenelo travo in porjavelim trsjem. Doživljene, z nianso legende patinirane motive stare Ljubljane, tam od Rotovža, znotraj in ob Ljubljani do Vodnikovega trga in nazaj, v zgodovinski predel, od Magistrata do Šentflorjane in Šentjakoba, po strmih in vijugastih poteh mimo starih zgradb do Ljubljanskega gradu.

Vsa ta panorama, v njej pa tudi osamljeni posameznik ali človeški par, ki se z roko v roki in drug tik drugega

vračata po stari ilovnati gozdni ali poljski poti, v spuščajočem se mraku neznanega, pa tudi slutečega, kakor že vidnemu soncu naproti, sodi v sestavno suito našega slikarja Simčiča, ko ga srečuje soočenega z vsemi opisanimi sestavinami svojega, njemu lastnega izpovednega upodabljanja podob življenja, ki ga skozi vrsto let doživlja v tem malem, vendar velikem domačem svetu, ko ga z ustvarjalno roko in v poduhovljenem razmerju in tako svojski lastnosti prenaša na platno.

Na tako imenovanem Ex tempore v Velikih Laščah, ki je bil 8. in 9. aprila so akademski slikarji »pričarali« na platno Trubarjevo zapuščino – mlin v pomladanski prelestnosti barv

NA ŠENTJOŠTU

Odslej tudi glasbeni pouk

V Šentjoštu so minulo leto ustanovili glasbeno šolo, saj v dobrovolni ni bilo prostora. Zaposlili so dva učitelja in sprejeli 30 otrok. Prosvetno društvo Ivan Cankar v Šentjoštu bi zdaj rado ustanovilo tudi pevski zbor, vendar nimajo pianina. Naš izvršni svet je zato potrdil predlog, da bo prosvetnemu društvu za nakup pianina občina prispevala 50.000 dinarjev.

Koncert pevskih zborov – nov uspeh viških pevcev

Po burnem aplavzu v dvorani DPD Svoboda Podpeč in v Levstikovem domu v Velikih Laščah smo povprašali nekatere udeležence prireditve o vtisih s koncertov, na katerih se je predstavilo 15 zborov in 321 pevec: **PETER VRHUNC, predsednik OK SZDL** »Razvoj zborovske kulture spremljam že nekaj let. Pevska kultura se izpopolnjuje v kvalitativnem in kvantitativnem smislu. Vsako leto imamo kakšen zbor več, menim, da se lahko pohvalimo, da imamo nekaj tako kvalitetnih zborov, za katere nam lahko zavidajo ne le druge občine v Ljubljani, ampak tudi v republiki. Pri tem nehoti zaživel misel tovariša Kardelja o tem, da narod goji svojo kulturo ne le z obiskovanjem kulturnih prireditev, ampak tako, da sami sodelujejo; in zborovsko petje je ena izmed dediščin pristneslovske kulture«. **Prof. RADOVAN GOBEC, dolgoletni prijatelj, mentor in zvesti obiskovalec vseh viških vokalno-glasbenih prireditev**: »Večletna skrb za pevske zборе se je obrestovala. Zveza kulturnih organizacij občine Ljubljana Vič Rudnik posveča pevskim zborom svoje občine izredno pozornost. Ne samo s tem, da njihovo dejavnost materialno podpira, da sklicuje občinske organizacijske in študijske sestanke in da tesno sodeluje z odborom za glasbeno dejavnost pri mestni zvezi, temveč, da se predstavniki občinske zveze kulturnih organizacij, zastopniki občinske skupščine, socialistične zveze delovnega ljudstva in zveze komunistov res zanimajo za njihovo delo in da tudi redno obiskujejo pevske nastope. Vse to ustvarja zborom občutek, da družba upošteva njihovo delo in da ga zna tudi ceniti, zato so pevski zbori tudi pripravljeni storiti vse, da bi dvigali svoje umetniške dosežke in prispevali h kulturni podobni občini«. **ETA DURJAVA, podpredsednica ZKO je koncert v Podpeči povezovala**: »Nastop v Podpeči je bil prijeten. Organizatorji so dvorano zelo okusno dekorirali. Všeč mi je bila slovenska narodna in izvedbi dirigenta Jasharija Bakija, ki so jo pevci zapeli hitreje, kot smo Slovenci navajeni; še najbolj všeč pa mi je, da imamo kar šest dobrih zborovodkinj in dekleške zборе, ki so lep obet. O naših pevcih vse dobro, vendar menim, da bi se morali držati dogovorjenega programa in ga ne spreminjati tik pred nastopom«. **MIRAN KLAVES, zborovodja**: »De-kleta so bila zelo vesela, da so se tako dobro odrezala.

Zelo smo bili zadovoljni z organizacijo in pogostitvijo. Še lepše je bilo, če bi se po prireditvi lahko malo zavrteli«. **DRAGICA KREGELJ, predsednica ZKO**: »Vesela sem uspehov viških pevskih zborov. Zelo pomembno je, da kulturno poslanstvo iz svojega domačega kraja prenašajo tudi drugim. Smisel srečanj je, da se poudarja spoznavajo med seboj in se bogatijo. Vsa srečanja so primerna spodbuda za dvig kvalitete. Brezovski dekleški zbor, ki nam je bil v lanskem letu še nepoznan, je v kratkem času dosegel izjemno kvaliteto. Horjulci so znali animirati mlade pevce in tudi letos je bil njihov nastop zelo soliden. Na našem območju še delajo pevski zbori, ki pa zaradi kadrovskih težav niso mogli sodelovati...«. **JOŽICA LAVRIŠA, zborovodkinja**: »Horjulski pevci smo bili zelo razočarani nad dvorano in tapisonom, ki zvok ubije, počutili smo se oškodovane, tudi za to, ker organizator ni poskrbel za praktikable. Na nastopu smo bili zadnji in čakanje nas je utrudilo. Poslušala sem celotno prireditev, moram reči, da sem bila zadovoljna. Vesela sem, ker sem videla toliko mladih ljudi: Ig, Velike Lašče itd. Izredno sem bila srečna, ko sem slišala dekleta iz Brezovice, svoje nekdane pevke, ki so mi obljubile, da se bodo številčno še okrepile«. **Prof. FRANC KRUMBERGER, podpredsednik občinske skupščine**: »Že vrsto let spremljam in opazujem nihanja kvalitete posameznih zborov. Kljub temu, da tu in tam kakšen zbor izgine, se pojavljajo novi; krivulja kvalitete celote gre še zmeraj navzgor. Imamo nekaj zborov, ki so že vrsto let na takšnem nivoju, da nam jih je lahko marsikdo nevoščljiv. Naj naštejemo samo nekatere: Komorni moški zbor KUD Brezovica, Mešani zbor PD Horjul, Podpeški oktet. Pomembna pa ni le pevska kultura nastopajočih, ampak tudi gledalcev; podpeška publika izredno lepo sprejema zборе in koncerte.«

Na koncertu v Velikih Laščah je imel uvodne besede **MAKS KLANJŠEK, predsednik skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik**; med drugim je rekel: »Koncert pevskih zborov je najprimernejša oblika, s katero smo počastili 40. letnico II. zasedanja AVNOJA, saj je bila pesem tista, ki je med borbo spodbujala ljudstvo.«